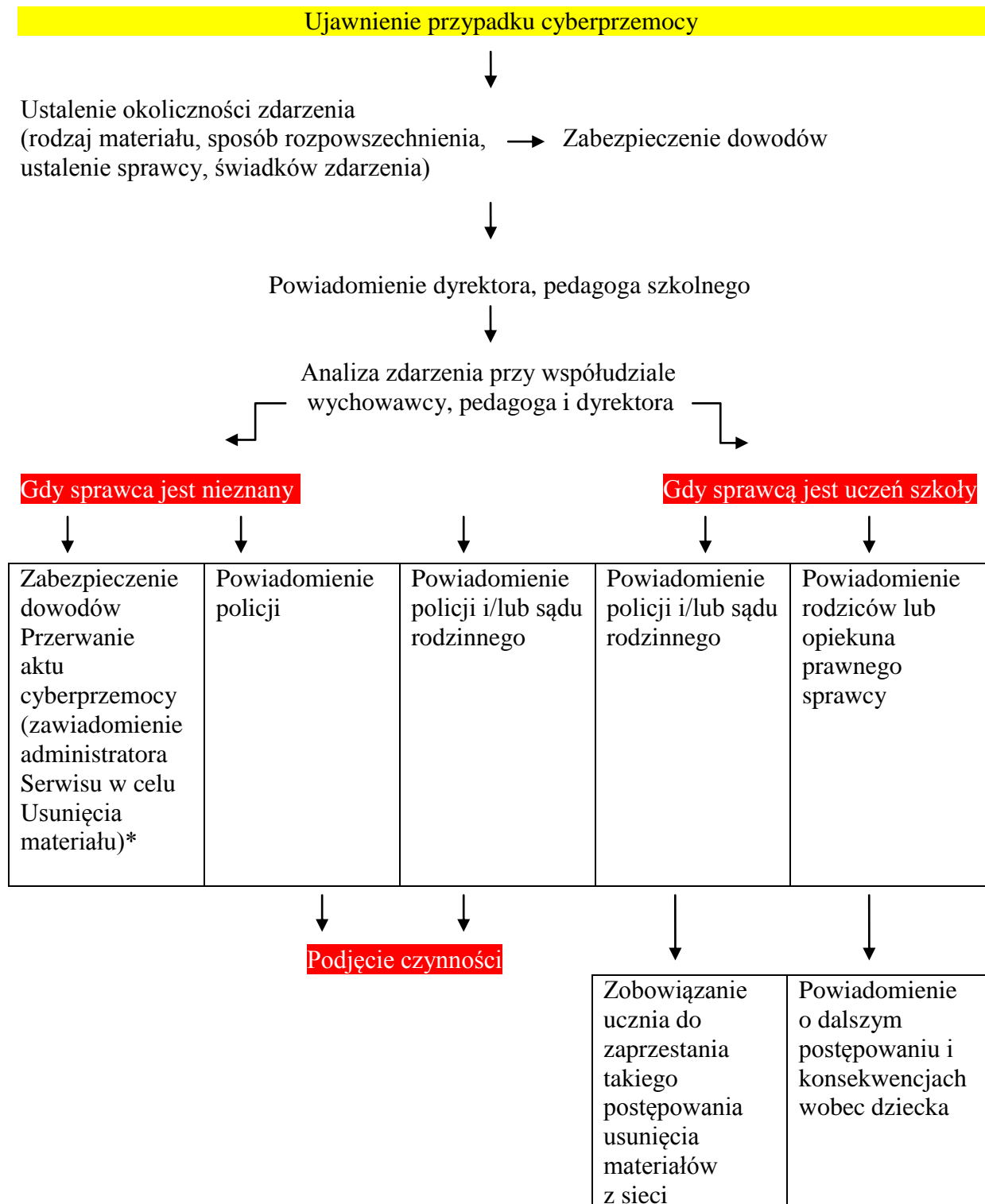
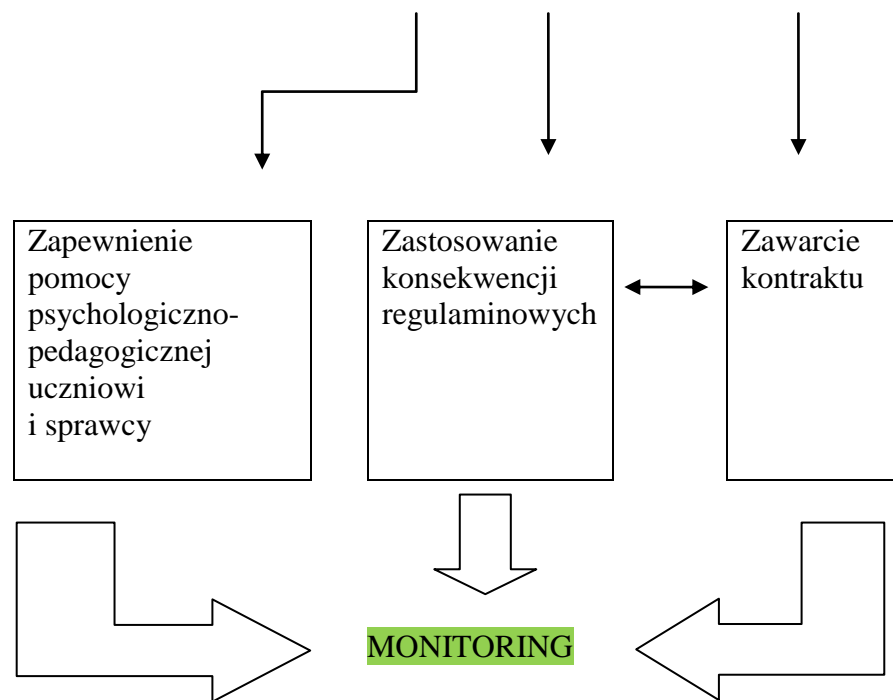

**Szkolne procedury postępowania
w sytuacji nadużywania mediów elektronicznych
obowiązujące w Szkole Podstawowej i Gimnazjum
w Tymieniu**

Procedura reagowania w szkole w sytuacji cyberprzemocy

SPOSOBY REJESTROWANIA DOWODÓW CYBERPRZEMOCY

Telefon komórkowy

- Nie kasuj wiadomości. Zapisuj wszystkie wiadomości, zarówno tekstowe, jak i nagrane na pocztę głosową w pamięci telefonu.

Komunikatory

- Niektóre serwisy pozwalają na zapisywanie rozmów. Możesz również np. skopiować rozmowę, wkleić do dokumentu Word (lub innego edytora tekstu), zapisać i wydrukować.

Strony serwisów społecznościowych, www

- Aby zachować kopię materiału, który widzisz na ekranie, wciśnij jednocześnie klawisze Control i Print Screen, a następnie wykonaj operację „Wklej” w dokumencie Word.

Czat

- Podobnie jak w przypadku stron www, jeśli chcesz zachować kopię materiału, który widzisz na ekranie, wciśnij klawisze Control i Print Screen, a następnie wykonaj operację „Wklej” w dokumencie Word. Możesz też po prostu wydrukować interesującą cię stronę.

e-mail

- Wydrukuj wiadomość, prześlij ją do nauczyciela lub pedagoga, który zajmuje się ustaleniem okoliczności zajścia. Zachowanie całości wiadomości, a nie tylko samego tekstu jest bardziej pomocne, ponieważ zawiera o n informacje o jej pochodzeniu.

CO MOŻE POMÓC W IDENTYFIKACJI SPRAWCY?

1. Świadcowie – inni uczniowie odwiedzający „obraźliwe” strony mogą posiadać informacje na temat ich autora, mogą też zidentyfikować numer telefonu komórkowego sprawcy, jeśli nie jest on zastrzeżony.
2. Kontakt z dostawcą usługi internetowej – może on nie tylko zablokować konto agresora lub usunąć szkodliwe treści, ale także podać dane sprawcy cyberprzemocy. Dane takie nie mogą

być jednak udostępniane osobom prywatnym. Aby je pozyskać, konieczny jest kontakt z policją.

3. Kontakt z operatorem sieci komórkowej w przypadku, gdy numer telefonu sprawcy jest zastrzeżony – może on podjąć kroki w kierunku ustalenia sprawcy, jeśli otrzyma dane o dacie i godzinie rozmowy. Również w tym przypadku operator może udostępnić te dane tylko policji.

- w miarę możliwości należy starać się pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady;
- warto wspólnie z rodzicami opracować projekt kontraktu dla dziecka, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w umowie.

PODCZAS ROZMOWY Z UCZNIEM OFIARĄ PRZEMOCY

- zapewnij go, że dobrze zrobił, mówiąc ci o tym, co się stało,
- powiedz, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało,
- powiedz mu, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego,
- zapewnij go, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz się mu pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne,
- bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.

PORADŹ UCZNIOWI ABY:

- nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony itp.;
- nie kasował dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je tobie lub innej osobie dorosłej;
- zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego itp.;
- jeśli korzysta z komunikatora, to ustawił go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim połączyć.

JAK SIĘ ZACHOWAĆ WOBEC ŚWIADKA ZGŁASZAJĄCEGO CYBERPRZEMOC?

1. Powiedz, że dobrze zrobił zgłaszając fakt przemocy.
2. Powiedz, że wymagało to od niego wiele odwagi.
3. Zapewnij o swojej dyskrecji.
4. Nie ujawniaj jego danych, jeśli nie jest to konieczne (np. gdy sprawa została zgłoszona na policję).
5. Pod żadnym pozorem nie konfrontuj go ze sprawcą.
6. Zadbaj o jego bezpieczeństwo, nie upubliczniając jego udziału w sprawie.

W RAMACH OGÓLNEJ WSPÓŁPRACY Z POLICJĄ MOGĄ BYĆ ORGANIZOWANE

- spotkania pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektora szkoły z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich, dotyczące zagrożeń cyberprzemocą w środowisku lokalnym;
- spotkania młodzieży szkolnej z udziałem policjantów, m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, zasad bezpieczeństwa oraz sposobów unikania zagrożeń związanych z cyberprzemocą;
- wspólny udział (szkoły i policji) w lokalnych programach profilaktycznych, związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem przemocy/cyberprzemocy i przestępczości nieletnich.

PROCEDURA REAGOWANIA NA NADUŻYWANIE INTERNETU

1. **Ujawnienie przypadku nadużywania Internetu.** Informacja o nadmiernym korzystaniu z sieci lub komputera może dotrzeć do nauczyciela/pedagoga z różnych źródeł: może być zgłoszona przez ucznia, rodziców, innych nauczycieli.
2. **Rozmowa z uczniem.** Zebranie informacji na temat podejrzeń o nadużywaniu Internetu, jego formy oraz częstotliwości.
3. **Kontakt z rodzicami.** Poinformowanie opiekunów o obserwacjach dotyczących dziecka.
4. **Zapewnienie wsparcia psychologicznego dziecku na terenie szkoły bądź polecenie specjalistycznej placówki.**
5. **Wsparcie informacyjne** dotyczące możliwości dalszych działań w sytuacji nadużywania Internetu, informacje dotyczące bezpośredniej pomocy specjalistycznej. Przekazanie kontaktu do zespołu pomocy w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa online helpline.org.pl. Kontakt z zespołem jest możliwy pod bezpłatnym numerem telefonu 800 100 100 oraz poprzez czat, od poniedziałku do piątku w godz. 12.00-18.00, jak również poprzez formularz: Zadaj nam pytanie na stronie www.helpline.org.pl i e-mail: helpline@helpline.org.pl
6. **Podjęcie interwencji** prawnej. Większość sytuacji związanych z nadużywaniem Internetu bądź komputera nie wymaga powiadamiania sądu rodzinnego. Zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego jest jednak wskazane:
 - jeśli rodzice dziecka odmawiają współpracy i nie kontaktują się ze szkołą, a uczeń nie zaprzestaje działań, które są dla niego krzywdzące i skutkują niewywiązywaniem się z obowiązku szkolnego. W takiej sytuacji dyrektor szkoły powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z wnioskiem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z ustawy o postępowaniu z nieletnimi.
7. **Dokumentacja zgłoszenia** (opis podjętych przez szkołę działań, np. kontakt z rodzicami, rozmowa z uczniem, zaproponowanie pomocy psychologicznej poza szkołą).
8. **Monitorowanie sytuacji** (kontakt z poszkodowanym dzieckiem i jego rodzicami, upewnienie się, czy nie jest np. potrzebne dalsze wsparcie; sprawdzanie, jak realizuje obowiązek szkolny, czy bierze udział we wszystkich zajęciach).

PROCEDURA REAGOWANIA NA POJAWIENIE SIĘ SZKODLIWYCH TREŚCI W SZKOLE

1. **Ujawnienie przypadku** pojawienia się szkodliwych treści w szkole. Informacja o kontakcie uczniów ze szkodliwymi treściami może dotrzeć do nauczyciela/pedagoga z różnych źródeł: od samych uczniów, ich rodziców lub innych nauczycieli.
2. **Ustalenie okoliczności** zdarzenia.
 - **Poinformowanie** o fakcie rozpowszechniania szkodliwych treści wychowawcy klasy, pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora.
 - **Zabezpieczenie dowodów.** Zebranie informacji na temat szkodliwych treści, miejsca ich wystąpienia oraz ewentualnych sprawców. Wydrukowanie i zapisanie w formie zrzutów ekranu wszystkich dowodów rozpowszechniania niewskazanych obrazów w sieci; zachowanie SMS-ów. Jeśli treści są nielegalne, nieodpowiednio zabezpieczone lub niezgodne z regulaminem danej strony – kontakt z administratorem strony.
 - **Ustalenie okoliczności** zdarzenia: identyfikacja sprawcy zdarzenia (osoby, która rozpowszechniała szkodliwe treści), ustalenie, kim są świadkowie zdarzenia.Klasyfikacja szkodliwych treści: pornograficzne promujące nienawiść, rasizm, ksenofobię, przemoc; promujące zachowania antyspołeczne lub autodestrukcyjne; psychomanipulacja.
- **Współpraca** z pracownikiem/nauczycielem zarządzającym dostępem do sieci w szkole.

Pomoc w zabezpieczeniu dowodów, konfiguracji zabezpieczeń sieci szkolnej blokujących dostęp do szkodliwych materiałów.

3. **Diagnoza potrzeb i działania wobec uczniów zaangażowanych w rozpowszechnianie szkodliwych treści** (edukacja, warsztaty z grupą/klasą lub rozmowa na temat treści, jeżeli np. mają negatywny wpływ na rozwój poznawczy, emocjonalny i są np. psychomanipulacją).

4. **Zdecydowany komunikat** ze strony szkoły, że takie materiały nie są w szkole akceptowane.

5. **Działania wobec sprawcy i osób uczestniczących.** Ustalenie okoliczności zdarzenia; rozmowa/spotkanie uczniów z nauczycielem/pedagogiem na temat przesyłanych treści (jakie emocje budzi prezentowany materiał, do jakich działań ich zachęca i jak wpływa na wyobrażenia na temat otaczającego świata); omówienie konsekwencji zdarzenia dla osób mających kontakt ze szkodliwymi treściami – w tym też konsekwencji wynikających ze złamania regulaminu szkoły.

6. **Rozmowa z uczestnikami zdarzenia** (z każdym osobno). Jeżeli szkodliwe treści rozpowszechnia grupa uczniów, działania interwencyjne warto zacząć od lidera grupy.

7. **Powiadomienie rodziców** uczniów o wydarzeniu i zapoznanie, w miarę możliwości, z materiałem dowodowym. Poinformowanie rodziców o działaniach podjętych przez szkołę wobec ucznia i podjęcie współpracy z rodzicami w celu rozwiązania problemu.

8. **Zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej** uczestnikom zdarzenia.

9. Wsparcie informacyjne dotyczące możliwych działań wobec szkodliwych treści, informacja dotycząca formy ich zgłaszania do Dyżur net. pl (punkt kontaktowy zajmujący się zwalczaniem nielegalnych treści w Internecie), zabezpieczania dowodów.

10. **Podjęcie interwencji prawnej.** Interwencja prawna przeprowadzona przez szkołę możliwa jest w przypadku naruszenia zakazu rozpowszechniania:

- pornografii z udziałem małoletniego – **art. 202 § 3 kk.**
- treści propagujących publicznie faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołujących do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych – **art. 256 i art. 257 kk.**

Inne formy interwencji:

- kontakt z administratorem/moderatorem w sytuacji, gdy treści są nielegalne, nieodpowiednio zabezpieczone lub niezgodne z regulaminem danej strony.

11. **Dokumentacja zgłoszenia.**

PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE NA WNIOSEK POSZKODOWANEGO

- Groźby – art. 190 kk.
- Naruszenie wizerunku – art. 23 i art. 24 kc
- Naruszenie czci – art. 23 i art. 24 kc oraz art. 216 kk
- Nękanie – art. 190a § 1 kk
- Podszywanie – art. 190a § 2 kk
- Wulgaryzmy – art. 140 i art. 141 kw

PROCEDURA REAGOWANIA NA ZGŁOSZENIA DOTYCZĄCE NIEBEZPIECZNYCH KONTAKTÓW /GROOMINGÓW W SZKOLE

1. **Ujawnienie przypadku uwodzenia.** Informacja o niebezpiecznych kontaktach podejmowanych przez ucznia/uczennicę może dotrzeć do nauczyciela/pedagoga z różnych źródeł. Zdarzenie może być zgłoszone przez osobę nawiązującą niebezpieczny kontakt, jej rodziców, świadków lub innych nauczycieli.

2. **Rozmowa z uczniem.** Zebranie informacji na temat sytuacji uwodzenia, jego formy, miejsca wystąpienia, czasu trwania, sprawcy i ofiary.

3. **Ustalenie okoliczności zdarzenia.** Poinformowanie o fakcie przemocy wychowawcę klasy, pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora.

- **Zabezpieczenie dostępnych dowodów** i zebranie informacji na temat zagrożenia bezpieczeństwa dziecka, jego formy, częstotliwości i miejsca wystąpienia (niezależnie od okoliczności zdarzenia i znalezionych dowodów, osoby te powinny być poinformowane o tym, co miało miejsce).

- **Ustalenie okoliczności zdarzenia:** identyfikacja sprawcy i ofiary zdarzenia.

4. **Powiadomienie rodziców ucznia/uczennicy** o zdarzeniu i zapoznanie, w miarę możliwości, z materiałem dowodowym; podjęcie współpracy z rodzicami w celu udzielenia wsparcia dziecku.

5. **Zapewnienie na terenie szkoły wsparcia psychologicznego** krzywdzonemu dziecku bądź polecenie specjalistycznej placówki.

6. **Wsparcie informacyjne.** W celu uzyskania porady dotyczącej możliwości dalszych działań w stosunku do sytuacji uwodzenia dziecka w sieci, informacji dotyczącej zabezpieczania dowodów, wskazówek dotyczących bezpośredniej pomocy specjalistycznej, zachęcamy do kontaktu z zespołem pomocy w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa online helpline.org.pl. Oferta skierowana jest do dzieci i młodzieży, rodziców, jak i profesjonalistów. Kontakt możliwy jest pod bezpłatnym numerem telefonu 800 100 100 oraz przez czat, od poniedziałku do piątku w godz. 12.00-18.00, jak również poprzez formularz: Zadaj nam pytanie na stronie

www.helpline.org.pl i e-mail: helpline@helpline.org.pl.

7. **Podjęcie interwencji prawnej.** Interwencja prawna przeprowadzona przez szkołę możliwa jest w przypadku naruszenia prawa:

- naruszenie wizerunku (publikowanie wizerunku nagiej osoby małoletniej – rozpowszechnienie pornografii z udziałem małoletniego) – art. 202 § 3 kk, w przypadku groomingu interwencja jest możliwa na podstawie art. 200a kk. W sytuacji podejrzenia groomingu zaleca się konsultację z organami ścigania i ewentualne zawiadomienie dotyczące podejrzenia popełnienia przestępstwa.

8. **Dokumentacja zgłoszenia** (opis sytuacji – okoliczności, dowody, osoby biorące udział w zdarzeniu, podjęte działania; ustalenia z poszczególnymi uczniami).

9. **Monitorowanie sytuacji** (kontakt z poszkodowanym dzieckiem i jego rodzicami, upewnienie się, czy nie jest potrzebne udzielenie dalszego wsparcia).

Niniejsze procedury są uzupełnieniem procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych w szkole i obowiązują od 1 września 2015r.